

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/90/2018
Identifikačné číslo spisu:	5115231553
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5115231553.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C. P., trvalým pobytom v L., proti žalovaným 1/ Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky - Štátny komorný orchester Žilina, so sídlom v Žiline, Dolný Váh 47, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Ing. Martin Chlapík, s.r.o., so sídlom v Žiline, Sládkovičova 13, IČO: 47 253 339, 2/ Ing. H. J., trvalým pobytom v L., 3/ Ing. C. J., trvalým pobytom v L., o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 7C/496/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. septembra 2017 sp. zn. 5Co/188/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ až 3/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. mája 2016 č.k. 7C/496/2015-76 žalobu, ktorou žalobkyňa žiadala, aby súd určil, že kúpna zmluva, ktorá mala byť spísaná vo forme notárskej zápisnice 1. júna 1982 pred Štátnym notárstvom Bratislava I - N 83/82 medzi pani L. R. ako predávajúcou a žalovanými 2/ a 3/, predmetom ktorej mal byť predaj nehnuteľnosti - domu o veľkosti 210 m², nachádzajúci sa na parcele č. XXX v kat. I.. je neplatná, zamietol; rozhodnutie o trovách konania vyhradil na samostatné rozhodnutie do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že prioritne skúmal naliehavý právny záujem v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p. na požadovanom určení, ktorý je základným procesným predpokladom úspešnosti určovacej žaloby (akou je aj žaloba v predmetnom prípade), a ktorý žalobkyňa odôvodňovala tým, že ak by neexistovalo pozitívne rozhodnutie súdu o určení neplatnosti napadnutej zmluvy, predmetom ktorej mal byť predaj označených nehnuteľností, ktoré sú v súčasnosti vo vlastníctve žalovaného 1/, neexistuje pre žalobkyňu ako dedičku iná možnosť účinne sa domáhať svojich vlastníckych práv k predmetnej nehnuteľnosti, ktorá mala byť predmetom dedičského konania po poručiťke. Súd dospel k záveru, že žalobkyňa nemá na navrhovanom určení naliehavý právny záujem. Mal za to, že prípadným vyhovením jej žalobe by sa na jej právnom postavení nič nezmenilo, keďže by

sa nedosiahla zmena zápisu vlastníckych práv k predmetným nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností z dôvodu, že predávajúca smrťou stratila spôsobilosť mať práva a povinnosti, a ani by sa neodstránila žalobkyňou tvrdená spornosť právneho vzťahu medzi stranami; navyše keď označený žalovaný 1/ ani nebol účastníkom kúpnej zmluvy, ktorej platnosť žalobkyňa napadla a v súčasnosti ani nie je vlastníkom predmetných nehnuteľností, teda nie je ani pasívne vecne legitimovanou stranou v konaní. Jediným procesne prípustným prostriedkom by v danom prípade bola žaloba o určenie, že sporné nehnuteľnosti (tie, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy) patria do dedičstva po zosnulej predávajúcej L. R.. V prípade úspechu takejto žaloby by následne predmetné nehnuteľnosti mohli byť prejednané v dedičskom konaní po tejto poručiťke. Rozsudok napadla žalobkyňa odvolaním.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. septembra 2017 sp. zn. 5Co/188/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným 1/ 2/ a 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyňi v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie ako i s jeho právnym posúdením veci. Uviedol, že žalobkyňa v podanom odvolaní neuviedla žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový stav a následne prijať právne závery. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie považoval za vecne správne, pričom v jednotlivostiach na ne poukázal. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia odvolací súd uviedol, že v prejednávanej veci bolo potrebné vzhľadom na povahu a charakter žaloby, ktorá bola žalobou určovacou, zaoberať sa prvotne otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určení, ako navrhovala žalobkyňa. Vychádzajúc zo skutkových okolností prejednávanej veci, odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že na žalobkyňou navrhovanom určení nie je daný naliehavý právny záujem, nakoľko vyhovie podanej žalobe by nijakým spôsobom nezmenilo jej právne postavenie vo vzťahu k dotknutým nehnuteľnostiam a navyše existuje iný procesne prípustný prostriedok ochrany práv žalobkyne, ktorý by bol spôsobilý odstrániť neistotu v právnych vzťahoch žalobkyne a tým je žaloba o určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťke. Nedostatok naliehavého právneho záujmu je zároveň nevyvrátiteľným dôvodom pre zamietnutie žaloby. Odvolací súd neuznal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, na ktorých založila svoje odvolacie dôvody a preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP argumentujúc tým, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietala, že súd prvej inštancie žalobu zamietol, t.j. rozhodol o obmedzení prístupu účastníka k súdu bez toho, aby sa so žalobou vecne zaoberal, pričom v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal žalobkyňi procesné práva. Poukázala na to, že bez existencie pozitívneho rozhodnutia súdu o neplatnosti právneho úkonu neexistuje pre ňu ako dedičku iná možnosť, ako sa účinne domáhať svojich práv k predmetnej nehnuteľnosti, ktorá mala byť predmetom dedičského konania po poručiťke. Pri posudzovaní predmetnej žaloby súd prvej inštancie mal vedomosť o existencii väd podania brániacim jej vecnému vybaveniu, napriek tejto skutočnosti nebola súdom vyzvaná na ich odstránenie. Mala za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je založené na nedostatočných právnych a skutkových zisteniach, tieto vychádzajú z bezdôvodného a neúplného dokazovania. Nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia videla dovolateľka v postupe súdu, keď ani po dvojnásobnej žiadosti právneho zástupcu nebola vypočutá (právny zástupca nevedel zdôvodniť jej naliehavý právny záujem) a návrh na vykonanie dokazovania výsluchom žalobkyne zamietol. Namietala, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu názoru, že žalobkyňa nemá na navrhovanom určení naliehavý právny záujem a prípadným vyhovením žaloby by sa na jej právnom postavení nič nezmenilo, keďže by sa nedosiahla zmena zápisu vlastníckych práv k predmetným nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností a ani by sa neodstránila žalobkyňou tvrdená spornosť právneho vzťahu medzi stranami, ktorý následne potvrdil odvolací súd. Odvolaciemu súdu vytýkala, že neprihliadol na žiadne vady, ktoré sa týkali procesného postupu súdu. Konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu bolo jednostranné,

pretože nezohľadnilo jej námietky, ani podstatné listinné dôkazy, ktoré mohli mať vplyv na spravodlivé posúdenie skutkového stavu a boli by pre rozhodnutie právne významné. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne žalobe vyhovel.

4. Žalovaný 1/ sa k obsahu dovolania žalobkyne písomne nevyjadril.

5. Žalovaní 2/, 3/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že sa plne stotožňujú s rozhodnutím súdu prvej inštancie a považujú ho za vecne správne.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (viď rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

11. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP.

12. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľkou namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces, b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva

patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jeho právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil s ním predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017).

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. K obdobnému právnemu názoru, i keď vo vzťahu k § 237 ods. 1 O.s.p. dospel najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (viď 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016); výslovne to však uviedol aj v niektorých rozhodnutiach, v ktorých aplikoval už právnu úpravu dovolania obsiahnutú v CSP (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Treba dodať, že o tom, aký bol v tej - ktorej veci procesný postup súdu a ako prebiehalo konanie, si dovolací súd môže urobiť obraz len zo súdneho spisu. To, ako prebiehalo pojednávanie, dovolací súd zisťuje zo zápisnice o pojednávaní.

17. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

18. Pokiaľ dovolateľka tvrdí, že k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP došlo tým, že súd prvej inštancie nevykonaním navrhnutý dôkaz, a to jej výsluch ako strany, najvyšší súd uvádza, že nevykonanie dôkazov nebolo podľa predchádzajúcej úpravy považované za vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, ďalej len „O.s.p.“). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov (§ 120 ods. 1 veta prvá a § 125 veta prvá O.s.p.). Posúdenie toho, či sa vyhovie návrhu na vykonanie dokazovania, a ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, bolo vecou súdu (§ 121 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Výsluch účastníka konania je iba jedným z dôkazných prostriedkov (§ 125 O.s.p.) a tento súd hodnotí ako každý iný dôkaz. Nevykonanie dôkazu výsluchom účastníka konania nie je postupom, ktorým súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 96/99). Najvyšší súd to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu zmätočnosti znemožňujúcu realizáciu procesných

oprávnení účastníka konania. Aj v ďalšom rozhodnutí R 125/1999 najvyšší súd vysvetlil, že ak súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy, nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Aj v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu do 30. júna 2016 sa vyskytovali námietky dovolateľov vyššie uvedených skutočností. Najvyšší súd vo vzťahu k takýmto námietkam dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1998, R 125/1999, R 42/1993, 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

19. Žalobkyňa procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP vyvodzuje tiež z procesného postupu súdu, ktorý napriek tomu, že mal vedomosť o vadách podanej žaloby, nevyzval ju na odstránenie vady v zmysle § 43 ods. 1 O.s.p. a o žalobe meritórne rozhodol. Vzhľadom na túto dovoláciu argumentáciu žalobkyne bolo v preskúmanom prípade potrebné posúdiť, či žalobkyňa opodstatnene súdom vytýka, že nesprávnym procesným postupom, konkrétne nesplnením procesnej povinnosti vyplývajúcej z § 43 ods. 1 O.s.p. znemožnili žalobkyni, aby uskutočňovala jej patriace procesné v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Podľa § 43 ods. 1 O.s.p. sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemohla byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

21. Vo vzťahu k výkladu a aplikácii § 43 ods. 1 a 2 O.s.p., Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) opakovane judikoval, že musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musí vykladať a používať označené ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a aplikáciou týchto ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (strán sporu). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania (strán sporu) a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam na ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (viď napríklad sp. zn. II. ÚS 154/08, I. ÚS 361/2010, II. ÚS 675/2016, III. ÚS 833/2016).

21.1. V súvislosti s uvedeným procesným postupom súdu najvyšší súd sa zmienil v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 68/2014, v ktorom uviedol, že dôvodom „pre procesný postup súdu podľa § 43 ods. 1 O.s.p. nie je len neúplné, nepresné, neurčité alebo nezrozumiteľné vyjadrenie toho, ktorému súdu je podanie určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, ale tiež skutočnosť, že je vnútorný (logický) rozpor medzi tým, čo účastník na jednej strane tvrdí a na druhej strane požaduje“.

21.2. Podobne v inom dovolacom konaní (3 Cdo 78/2007) najvyšší súd konštatoval, že ak žalobkyňa v žalobe vyjadrila vôľu, ktorú v skutočnosti (vzhľadom na opísanie rozhodných skutočností) zreteľne prejavíť nechcela, išlo o podanie vadné v zmysle § 43 O.s.p.

22. V preskúmanej veci sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti kúpnej zmluvy spísanej dňa 1. júna 1982 pred Štátnym notárstvom Bratislava I vo forme notárskej zápisnice č. N 83/82 medzi pani L. R. ako predávajúcou a žalovanými 2/ a 3/, predmetom ktorej mal byť predaj nehnuteľnosti - domu o veľkosti 210 m², nachádzajúci sa na parc. č. XXX v kat. úz. B. Naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy odôvodňovala tým, že ak by neexistovalo pozitívne rozhodnutie súdu o určení neplatnosti napadnutej zmluvy, predmetom ktorej mal byť predaj označených

nehnuteľností, ktoré sú v súčasnosti vo vlastníctve žalovaného 1/, neexistuje pre žalobkyňu ako dedičku iná možnosť účinne sa domáhať svojich vlastníckych práv k predmetnej nehnuteľnosti, ktorá mala byť predmetom dedičského konania po poručiteľke. Okresný súd rozsudkom žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, pričom odvolací súd jeho rozsudok ako vecne správny potvrdil. Z ustanovenia § 5 O.s.p. vyplýva povinnosť súdu poučiť účastníkov o ich procesných právach a povinnostiach. Súd je tak povinný účastníkov poučiť, aké práva im priznávajú a aké povinnosti im ukladajú procesnoprávne predpisy. Ako je potrebné procesné úkony vykonať, poprípade ako je potrebné odstrániť vady už nimi vykonaných procesných úkonov tak, aby vyvolali zamýšľané procesné účinky. Do poučovacej povinnosti však nepatrí návod, čo by mal alebo mohol účastník v danom prípade vykonať, aby dosiahol žiadaného účinku. Ak je žalobný petit presný, určitý a zrozumiteľný, nie je dôvodom k postupu podľa § 5 O.s.p. okolnosť, že žalobe nemožno vyhovieť preto, že nemá oporu v hmotnom práve. Akákoľvek poučovacia povinnosť o tom, akým spôsobom by mala žalobkyňa formulovať žalobný návrh, aby mohla byť v spore úspešná, presahuje rámec poučovacej povinnosti zakotvenej v občianskom súdnom poriadku. V predmetnom konaní nebol preto dôvod pre aplikáciu ustanovenia § 43 ods. 1 O.s.p. tak, ako to žalobkyňa mylne tvrdí vo svojom dovolaní. Zamietnutie žaloby súdom prvej inštancie a potvrdenie jeho rozhodnutia odvolacím súdom preto nemohlo mať za následok porušenie práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP.

23. V súvislosti s námietkou žalobkyne o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

24. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky p o d R 2/2016, považuje dovolací súd z a plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

25. V prejednávanej veci odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozsudku rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP a vysporiadal sa s podstatnými námietkami žalobkyne (bod 8. až 12.). Za neopodstatnenú dovolací súd preto považuje námietku žalobkyne, týkajúcu sa jednostrannosti konania a rozhodovania odvolacieho súdu. I keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozhodnutia iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolatelka preto nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej

strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

26. K ďalšej dovolacej argumentácii žalobkyne najvyšší súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani od 1. júla 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (viď aj R 24/2017).

27. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva, preto procesne neprípustné dovolanie žalobkyne odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

28. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovaným 1/ až 3/ ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa (§ 256 ods. 1 CSP), žalovaným žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli.

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.